

grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' december 1983, 3e jaargang nr. 4

Natuur

grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' december 1983, 3e jaargang nr. 4

Voorwoord redactie

Met het verschijnen van dit nummer is de derde jaargang van Grueles compleet. Ergens in dit boekje treft U een acceptgirokaart aan waarmee U het abonnementsgeld voor 1984 kunt overmaken (graag vóór 1 februari). Gezien de nog steeds enorme belangstelling voor ons periodiek hebben wij, ook weer voor het komende jaar, het abonnementsgeld kunnen handhaven op f 17,50. Momenteel ontvangen ruim 750 personen Grueles.

Op de in het vorige nummer gestelde vraag met betrekking tot de foto van de duivenmelkers, kregen wij een reactie van Zjeng Spronck uit Cadier & Keer. Hij vertelde ons dat deze foto in 1923 werd gemaakt bij café "de Bôveenk" in Maastricht. Deze lokaliteit was gelegen op de hoek van de Rechtstraat en de Hoogbrugstraat.

Op tweede Kerstdag, 26 december 1983, zal in het Gemeenschapshuis aan de Stationsstraat door de stichting Grueles een filmavond worden georganiseerd. Op deze avond zal een film over de Grote Bronk van o.a. 1927 worden vertoond. Verder zult U kunnen kijken naar videobeelden over de restauratiewerkzaamheden aan onze kerk. De opbrengst van deze avond is bestemd voor deze restauratie.

Tenslotte wensen wij U, namens stichting Grueles, veel lees- en kijkgenot en fijne feestdagen toe.

de redactie.

Bij de voorpagina

Onder in 't dorp, ± 1935.
Huis links: "Bie d'n Haos", voordat het verbouwd werd. Daarnaast de huizen van May Lahay en Jan Spronck (Pootsj). Aan de overkant de woningen van Wis Lebens, Leo Lardinois, Geelke Schrijnemaekers, Triéneke Schiepers en Martin.

De jager op groot wild

Bij het lezen van de titel, zal wellicht bij velen het beeld opdoemen van een persoon met tropenhelm, pijp in de mond en een enorm jachtgeweer in de hand, die zich in warm Afrika over een olifantenspoor buigt om wat meer over zijn prooi te weten te komen. Het is echter niet nodig om deze jager zo ver weg te zoeken, want ook in onze eigen omgeving kan men hem aantreffen: de hermelijn. Alleen ontbreken helm en pijp in dit geval, terwijl het jachtgeweer omgeruild is voor een serie vlijmscherpe tandjes. Wat de jacht op groot wild betreft, kunnen we het beste eens kijken naar wat Linnaeus ervan zegt in zijn "Natuurlijke Historie of Uitvoerige Beschrijving der Dieren, Planten en Mineraalen" (Amsterdam, 1761): "Hoe klein ook zijnde, schroomt het niet, de grootste Dieren aan te tasten, inzonderheid den Elant en den Beer, die het op de volgende wijze somtijds om 't leven brengt. Terwijl deeze dieren slaapen, springt de Hermelijn hun in 't Oor, en bijt zig daar in, met zijn scherpe Tandjes, zo vast dat het 'er niet afvalt, nog afgeschud kan worden, schoon het groote dier nog zo vinnig aan 't loopen en tieren gaat: zo dat het eindelijk, geheel afgemat, van eene Rots te pletteren stort, of op eenige andere wijze sneuvelt. Even zo gaat ook de Hermelijn somtijds op een slaapende Arend of anderen vogel zitten, die met denzelven opvliegt en zo lang gebeten wordt, tot dat hij eindelijk, door verlies van kragten en Bloed, ter aarde valt". Toch moet men bij het lezen hiervan niet gaan denken dat waar de hermelijn leeft, overal de kadavers van de kolossen uit het dierenrijk liggen.

Het bovenstaande is namelijk een beschrijving van zeer uitzonderlijke gevallen.

Het gewone menu van dit ongeveer 25 cm lange diertje bestaat namelijk uit muizen, fazanten, patrijzen, hazen, konijnen, ratten en -als de gelegenheid zich voordoet- kippen.

Dat de hermelijn een agressief en roofzuchtig diertje is, heb ik enige tijd geleden zelf ondervonden. Begin juni namelijk werd door John van de Weerdt een bij de veldkapel van "Oesj" gevonden, verzwakte, ongeveer drie weken oude hermelijn bij Pim van de Weerdt gebracht (zie foto).

De kleine, nog onschuldig uitziende rakker op de dag van aankomst bij Pim van de Weerdt.

Nog diezelfde dag heb ik de verzorging van het diertje op me genomen. Dit hield voornamelijk in dat ik voor voedsel moest zorgen: rauw vlees en rauwe eieren. In het begin vormde dit voeren geen probleem. Lang bleef het echter niet zo gemakkelijk gaan, want al snel moest ik een leren werkhandschoen gebruiken. De kleine agressieveling vond het namelijk nodig om steeds weer mijn hand aan te vallen en zich erin vast te bijten. Deze aanvallen gingen gepaard met een geluid dat het midden hield tussen piepen en schreeuwen. Het beestje is tenslotte, nadat ik me er proefondervindelijk van overtuigd had dat er een redelijke kans om te overleven was, na enige weken aan de bosrand in de "Sjêchelder" uitgezet.

Toch komt het wel eens voor dat onze kleine, onversaagde jager zelf het slachtoffer wordt. Zo belde enige tijd geleden een inwoner van Gronsveld me op met de mededeling dat zijn kat een "koningsdier" gedood had (het bont van de hermelijn werd wel verwerkt in de mantel van vorsten). Een ander interessant gegeven over de hermelijn is het verschil tussen zijn zomer- en winterkleed. Meestal horen we zeggen dat het beestje in de zomer een bruine rug, witte buik en zwarte staartpunt heeft, terwijl het in de winter, op de staartpunt na, geheel wit is. Toch is dit maar gedeeltelijk waar. Het komt in ons land namelijk regelmatig voor dat in de winter hermelijnen met maar een gedeeltelijke kleurwisseling worden aangetroffen. Zo was de dode hermelijn van de inwoner van Gronsveld, die ik op 2 december van het afgelopen jaar te zien kreeg, nog bijna geheel in zomerkleed, terwijl Noël Goessens van de Carolusweg in Rijckholt enige dagen later een, op de staartpunt na, geheel wit exemplaar zag.

De hermelijn in zomerkleed.

Men heeft lang gedacht dat die witte kleur van de hermelijn in de winter dient om minder op te vallen. De in Amsterdam werkzame bioloog Rob van Soest denkt daar echter anders over. Volgens hem dient die witte kleur om warmteverlies tegen te gaan. Wit voorkomt namelijk uitstraling van energie.

Het kan voorkomen dat U een diertje ziet dat op het eerste gezicht op een hermelijn lijkt, maar dat geen zwarte staartpunt heeft. Het gaat dan niet om een hermelijn maar om een wezel. De wezel lijkt inderdaad erg veel op de hermelijn. Bij een veldwaarneming is het meestal de aanwezigheid van de zwarte staartpunt die ons verraad dat we met een hermelijn te maken hebben. Er zijn nog wel andere verschillen, zoals het bij de wezel wel en bij de hermelijn niet aanwezige kleine, bruine vlekje achter de mondhoek. Dit is bij een zeer kortstondige ontmoeting, wat in de natuur meestal het geval is, nauwelijks waarneembaar.

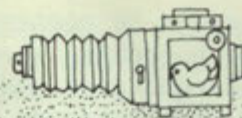
Een ander belangrijk verschil is dat de wezel in ons land in de winter helemaal niet van kleur verandert.

Wat tenslotte het gezegde "zo bang als een wezel" betreft, ik denk dat we dit niet al te letterlijk moeten nemen.

De wezel doet, wat gedrag betreft, zeker niet onder voor zijn ietwat grotere broer, de hermelijn.

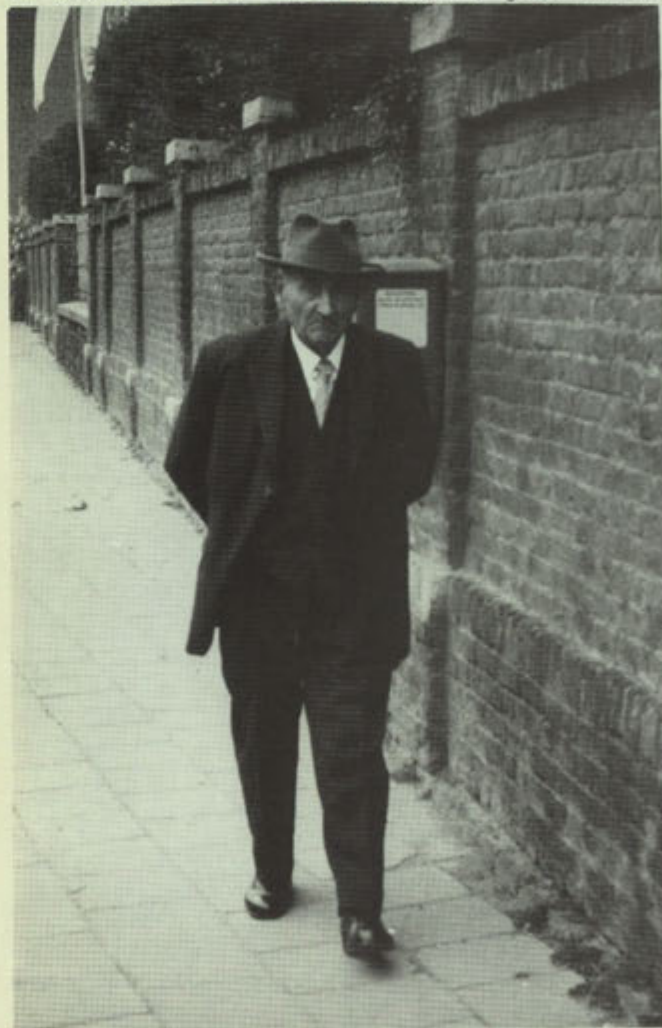
Jan Weertz

Foto

Vëus Houben

Servaas Hubert Houben werd geboren te Gronsveld op 29 juni 1879 en was het eerste kind van Christiaan Houben, geboren te Gronsveld en Maria Kruijen, geboren te Millen bij Tongeren.

1965

Na de lagere school ging hij, zoals de meeste jongens van zijn tijd, bij zijn vader op de boerderij werken. In 1910 trouwde hij met Maria Bergmans en bouwde enkele jaren later de boerderij, annex café, boven aan de Kampweg hoek Daorewëg. Al vroeg was hij in aanraking gekomen met het fenomeen gebedsgenezing omdat zijn moeder deze gave bezat en men van heinde en verre kwam om haar hulp in te roepen. Na haar dood nam Vëus, op wie de gave van zijn moeder was overgegaan, haar taak over. Hij verrichtte honderden opmerkelijke genezingen die ook op mensen die niet in gebedsgenezing geloofden, een diepe indruk maakten. Uit de mond van ooggetuigen tekende ik enkele voorvallen op.

± 1900, v.l.n.r.
Christiaan Houben
(vader), Vëus,
Zjo Houben,
Maria Houben-Kruyen
(moeder)

Een man uit Eijsden die al maanden door een specialist werd behandeld voor oogklachten ging steeds slechter zien en kreeg tenslotte te horen dat hij helemaal blind zou worden. Ten einde raad werd besloten om Vëus te laten komen. Een palm-takje met wijwater en de vingers gedoopt in olie uit de godslamp waren zijn instrumenten. Verder gaf hij dan een "bote" in de vorm van een noveen of bidweg. Deze man genas volkomen en te meer daar de specialist zei voor een raadsel te staan was deze man ervan overtuigd dat hij zijn genezing aan Vëus te danken had.

Een kind dat pas kon lopen was achterover gevallen en een diepe hoofdwond was het gevolg. Maandenlang werd de peuter

Vëus met kinderen en
zwager.
V.l.n.r.: Wis, Zjeun,
Vëus, Taaf Bergmans,
Lies.

door een arts uit Eijsden verzorgd, maar zijn toestand werd met de week slechter. Tenslotte gaf de arts het op en bekende de ontstelde moeder dat hij niets meer kon doen en dat het kind zou sterven. Een kennis van de familie raadde de moeder aan met het kind naar Vëus te gaan. Ze nam toen het kind in haar schort en liep ermee het huis uit naar Vëus. Het kind herstelde snel en toen de dokter enkele dagen later kwam kijken of het nog leefde zat het rechtop in bed.

De man hoorde wat er was gebeurd en zei toen dat het een wonder was. Het kind waarvan hier sprake is is Zjêf van de Weerdt (van Door), 65 jaar inmiddels. Een andere, zeer opvallende genezing deed Vëus in Rijckholt. Een vrouw die na de bevalling een ontstoken borst had gekregen, werd al weken door een arts behandeld, echter zonder resultaat. Toen het zo ernstig werd dat de arts zei dat hij niet meer kon helpen, kwam Vëus bij de doodzieke vrouw. Na de gebruikelijke handelingen gaf hij haar man opdracht een verse koeievlaai te gaan halen en smeerde hiermee de ontstoken borst in. De vrouw genas voorspoedig en haar man heeft zijn leven lang beweerd dat Vëus haar leven had gered.

Wachtend op de processie. V.l.n.r.: Zjang Willigers, Thewissen, Maria, Vëus.

Zijn roem ging ook ver over de landsgrenzen. Vooral in België, maar zelfs tot in Duitsland werd hij vaak te hulp geroepen. Al deze bezoeken deed hij per fiets. Een keer moest hij zelfs naar Parijs voor een doodzieke miljonair die echter niet meer te helpen was. Voor deze keer nam hij de trein. Ook bij dieren verrichtte hij opzienbarende genezingen. In Berneau was een besmettelijke ziekte ('t vuur) uitgebroken in een paardestal van 20 stuks. Reeds acht paarden waren aan de ziekte gestorven toen men Vëus liet komen. Nadat hij de stal gezegend had, werden de paarden een voor een door hem aangeraakt. Hij zei tegen de eigenaar dat misschien nog een paard zou sterven maar dat de rest zou blijven leven; en zo gebeurde. Bij een andere boer was het de beste zeug die ziek

Een van zijn duiven keurend

was. De veearts was er een paar keer bij geweest maar niets hielp. Het beest lag op een morgen voor dood in de stal. Om er zeker van te zijn dat het nog leefde werd er een stuks van de staart afgehakt, waar nog maar weinig reactie op kwam. Toen pas werd Vëus ingeschakeld. Hij zegende de zeug en liet haar gier ("mêspool") in haar bek lopen tot ze hiervan ging drinken. Terwijl hij nog binnen was om zich te wassen stond de zeug al weer op haar poten.

Ook werd hij gehaald bij een kippenstal waar een ziekte de ene kip na de andere het loodje deed leggen. Nadat Vëus was geweest stierf er niet een meer. Zo zou ik nog uren kunnen doorgaan. En dan nog te bedenken dat zijn belangrijkste werkgebied in België lag. Wanneer hij daar 's morgens met zijn fiets aankwam, werd hij van de ene boerderij naar de andere gehaald. Zo kwam hij pas laat in de avond naar huis terug over verlaten en donkere wegen met alleen het licht van zijn carbidlamp.

Van Moelingen tot Aken, was hij zeer gezien en was hij bekend als dokter Houben. Hij vroeg nooit geld maar men mocht

Met Sjarel Jaspars op zijn 90e verjaardag

geven wat men redelijk achtte. Hij werd er niet rijk van, maar dat was ook zeker niet zijn bedoeling. Wel kreeg hij ontelbare dankbetuigingen, vooral uit het buitenland. Als hij 's avonds laat thuis kwam, ging hij met een kannetje naar de stal waar de melkbussen stonden en vulde dit met romige, rauwe melk. Die goot hij in een diep bord en deed er stukken roggebrood in. Hiervan at hij twee flinke borden en dat smaakte hem voortreffelijk.

Ook bad hij vaak de "botes" die voor de desbetreffende genezing vereist waren. Hij ging hiervoor op zijn knieën onder aan de trap zitten en zo gebeurde het wel eens dat men hem daar 's morgens slapend aantrof.

Naast deze tijdrovende bezigheden had hij nog zijn gezin, boerderij, café en natuurlijk zijn duiven. Vele jaren was Vëus de schrik van de concurrentie want zijn duiven waren niet te kloppen. Illustere namen die nu nog niet vergeten zijn, waren o.a. "de klejn roej", "de êkster", "de beul" en "de boës kepot". De laatste dankte haar naam aan het feit dat zij ooit ergens tegenaan was gevlogen waardoor haar borst helemaal was opengereten. Dit belette haar echter niet op vluchten van vele honderden kilometers bij de eerste terug te zijn. Een extra handicap was nog dat zijn duiven, omdat hij zo dicht bij het bos woonde, gewend waren om aan de "Fontejn" te gaan drinken. Zo gebeurde het vaak dat de duiven die terug kwamen van de reis, eerst even op het dak uitrustten, om dan vervolgens aan genoemde bron hun dorst te gaan lessen. Ondanks dit tijdverlies "maakte" hij vaak de eerste prijzen. Ook hier werd hij niet rijk van want hij zette meestal niet veel geld in. Wel gaf hij, als hij ging inzetten, een rondje voor het hele café. Als dan een van zijn duiven de eerste prijs won, zeiden vrienden vaak: "Vëus, had dat geld nou op die duiven gezet, dan had je een paar honderd gulden gewonnen". Hij werd er niet warm of koud van, voor hem ging het om het spel, niet om de knikkers. En zo was hij.

Een virtuoos muzikant was hij ook en als zodanig jaren lid van de harmonie.

Na een concours in Luik werd hij door de jury gefeliciteerd. "Gij spreekt door Uwen trombone", was hun compliment.

Op 1 maart 1957 overleed zijn echtgenote en niet veel later werd Vëus ernstig ziek. De dokter die verscheen diende hem een zware injectie toe en adviseerde dat, indien Pa de vol-

gende morgen nog zou leven, men hem naar het ziekenhuis zou laten brengen om geopereerd te worden. Die avond had Vëus weer trek in een paar haringen en hij herstelde zover dat hij naar het ziekenhuis kon worden vervoerd. Zelfs hier, in het hol van de leeuw, werd hij verzocht en bereid gevonden bij ernstig zieken te komen met palm en wijwater. Hij werd

Een van de laatste foto's

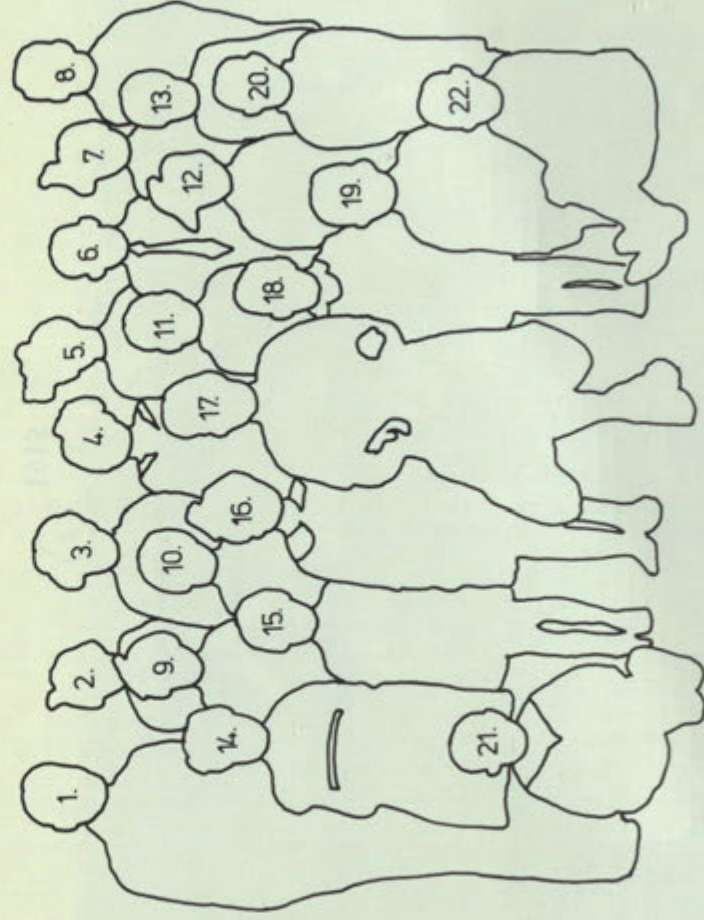
geopereerd, genas voorspoedig en zou nog 17 jaar een actief leven leiden. Met zijn fiets bleef hij de streek doorkruisen en zelfs toen hij meer dan 90 jaar oud was fietste hij nog door het dorp. Hij woonde nu in de Slak bij zijn dochter Wis die ook zijn gave van gebedsgenezing heeft overgenomen. Veel mensen, vooral zijn kinderen, hielden hun hart vast als ze Pa de Kampweg af zagen komen en dan, zonder uit te kijken, de drukke Rijksweg zagen oversteken richting kiezelkuil. Hoe men ook "preekte" en vroeg de fiets te laten staan, het mocht niet baten. Ten einde raad werd besloten de ketting van de fiets te halen, maar ook zonder dit essentiële onderdeel bleef hij van zijn stalen ros gebruik maken. Hij liep nu met de fiets vanuit de Slak naar het dorp waar hij inkopen deed en zo verder tot bij zijn zoon die in het ouderlijk huis op de Kampweg woonde. Op de terugweg liet hij zich dan op de fiets de Kampweg afrollen, de Rijksweg over en zo bergaf tot in de Slak bij Wis. Het liep altijd goed af en volgens Vëus kwam dat door zijn uitstekende engelbewaarder.

Vëus stierf rustig in zijn 95e levensjaar op 9 december 1973. Een heerlijk en eerlijk mens die veel gaf, maar nooit iets vroeg.

Wally van de Weerd.

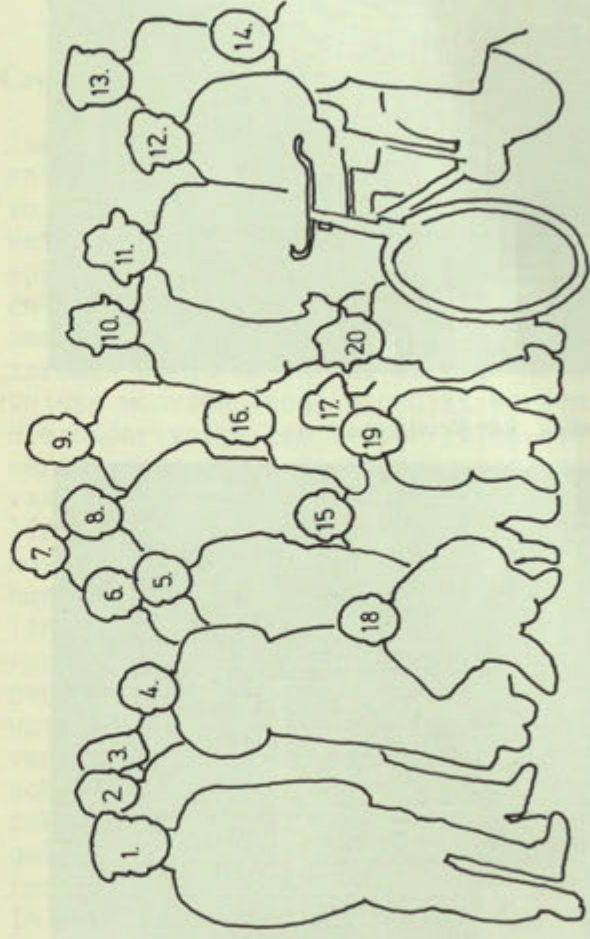
Lagere school Gronsvelt 1941

1. Van den Donk 2. Lène Waber (Coolen) 3. Marie Simons 4. Madeleine Pinckaers (Peeters)
 5. Jèt Kevers (Doyen) 6. Bèr v.d. Boorn 7. Anna v.d. Boorn 8. Robert Jacobs 9. Henny
 Martens 10. Wis Reintjens 11. Johnny Reintjens 12. Maria Kevers 13. Jeanne Jacobs (Se-
 gers) 14. Jès Wolfs (v. Hooren) 15. Lène Smeets 16. Annie Schreurs (Curfs) 17. Alphonsine
 Lacroix 18. Willy Doyen 19. Bèrke Starman 20. Pieke Mingels 21. Jean Mans 22. Theo
 Hesseis

1915

1.Zjuin Bouchoms 2.Bèr Bouchoms 3.Pieter Bouchoms 4.Triene Devue(vrouw Pieterke)
 5.Louise Rikir 6.Francoise Rikir 7.Math Dassen(Frèns) 8.Nes Bouchoms 9. Brouwers
 10.Drik Bouchoms 11.Piekie Mingels(vader Piet,Corry) 12.Quaadbach(Cheratte) 13.Pie
 Mingels 14.Fie Schrijnemaekers 15.Nikkela Rikir 16.Hay Mingels 17.Germaine Bouchoms
 18.Zjeng v.Caldenborgh 19.Zjuul Mingels(Pie) 20.Maurice Debie

1921. Op 'd'n tuf'.
V.l.n.r. Albert Hayen, Dor Verhey, Bèr Reintjens.

Voor het huis van Willy Pleumeekers, geboortehuis van Vëus Houben.
V.l.n.r.: Mien Goessens (Jacobs), Pierre Pinckaers, Maria Jacobs (v.d. Boorn), Anna Jacobs, Lena Goessens, Marie Waber (Jaspars).

Dialect

Gronsveld in de ban van het Gronsvelds

Zoals aangekondigd in het decembernummer van 1982, is er een enquête gehouden onder 80 Gronsveldenaren over het Gronsveldse dialect. Die enquête bestond uit drie onderdelen. Het eerste had betrekking op de opvattingen van de (oorspronkelijke) bevolking over het dialect in het algemeen en het Gronsveldse dialect in het bijzonder. In het tweede onderdeel werd onderzocht in welke situaties Gronsvelds gesproken wordt en in het derde, in welke mate specifiek Gronsveldse woorden (nog) gebruikt worden.

Hieronder volgt een beschrijving van de resultaten van het eerste onderdeel. De ondervraagde personen moesten hun opvattingen kenbaar maken door te reageren op een aantal stellingen. In enkele stellingen werd gepoogd te achterhalen, hoe Gronsveldse dialectsprekers de verhouding zien tussen hun dialect en de Nederlandse taal. Zo ging het in één stelling om de historische band tussen beide: "Dialecten zijn verbasteringen van het Nederlands". Hierop reageerde meer dan driekwart van de ondervraagden afwijzend. De redenering was vaak als volgt: in het Gronsvelds en in de dialecten van omringende dorpen komen veel woorden voor die verwantschap vertonen met woorden uit het Frans en het Duits en die zeker niet uit het Nederlands stammen. Het is dan ook onmogelijk om deze dialecten simpelweg als verbasterde varianten van het Nederlands te beschouwen.

In een andere stelling stond, dat dialecten slecht zijn voor de cultuur en de beschaving van het land. Er was geen stelling te vinden, waarvan de inhoud met zoveel kracht werd verworpen als deze. Dat is niet zo verwonderlijk. De visies in bovenstaande stellingen worden soms uitgedragen door mensen wier moedertaal niet het een of ander dialect is, maar het Nederlands en voor wie het verschijnsel dialect een on-

bekende zaak is. Het was dan ook te verwachten, dat dergelijke (voor)oordelen niet populair zouden zijn in Gronsveld. Kan men in het Gronsvelds meer of minder onder woorden brengen dan in het Nederlands? In de enquête kiest bijna tweederde voor het Gronsvelds.

Kennelijk voelt men zich het meest thuis in het dialect, dat de moedertaal is. Er was echter ook nog een groep die voor het Nederlands koos, omdat de woordenschat van het dialect aanzienlijk beperkter is dan die van het Nederlands. Maar dit was slechts een kleine minderheid, waaruit moge blijken, dat die beperkte woordenschat zeker niet als een algemeen probleem wordt ervaren.

Voorts bevatte de enquête een viertal stellingen die te maken hebben met het dialect in de opvoeding van kinderen. Zo blijkt dat de helft van de ondervraagde personen er volstrekt niet in gelooft, dat kinderen er op school voordeel van ondervinden, als de dialectsprekende ouders hen zo vroeg mogelijk Nederlands leren spreken. Daarnaast was er een niet te verwaarlozen groep, die er anders over dacht. Een groot deel van hen voegde er gelijk aan toe, dat dit geen reden mag zijn om kinderen dan maar uitsluitend met het Nederlands te confronteren en het dialect aan de kant te zetten. Opvallend was hier, dat vooral de jongere ondervraagden tot de eerste groep behoorden.

Hebben de mensen er hier van blijk gegeven, dat ze het zeer op prijs stellen, dat kinderen hun dialect beheersen, in een andere stelling maken ze duidelijk, dat ze het noodzakelijk achten, dat kinderen de Nederlandse taal, zowel schriftelijk als mondeling, zo goed mogelijk leren gebruiken. Het is immers nodig, zo luidt de veel gehoorde mening, dat ze maatschappelijk aansluiting vinden. Daarvoor wordt beheersing van het Nederlands steeds belangrijker.

Moeten kinderen gestimuleerd worden om hun dialect te spreken? Ja, zei driekwart van de ondervraagden. Velen meenden, dat het zelfs een soort morele plicht is voor ouders, omdat zo het Gronsveldse dialect in stand gehouden kan worden. Het zou reeds behoorlijk verwaterd zijn en deze neergang zou door bewuste inzet van dorpelingen in de kiem gesmoord kunnen worden. Ook was driekwart van de ondervraagden van mening, dat onderwijzers en onderwijzeressen de kinderen in de klas moeten toestaan om met elkaar dialect te spreken.

Ze bekeken de zaak doorgaans praktisch: je kunt het ze niet verbieden, ze doen het toch, dus laat het maar toe. Verder was er nog een groep die vond, dat het in bepaalde situaties wel en in andere situaties niet toegestaan kan worden. Bijvoorbeeld naast elkaar in de bank wel, maar bij samenwerking in groepsverband niet.

In één stelling werd het idee geopperd om elke week een krant in het Gronsvelds uit te brengen met nieuws over het dorp. De reacties hierop liepen nogal uiteen. Eén groep was onvoorwaardelijk onthousiast. Een ongeveer even grote groep vond het wel een mooi idee, maar lastig uitvoerbaar: de specifieke spelling maakt zo'n krant voor veel mensen onleesbaar of tenminste moeilijk leesbaar en de kosten zijn waarschijnlijk te hoog. Dan was er nog een derde betrekkelijk kleine groep, die volstrekt geen heil in het idee zag en de periodieke uitgaven van Grueles voldoende vond. Opmerkelijk is hier, dat de mensen onder de 18 en boven de 60 het meest voelden voor het idee van een Gronsveldse krant.

Een soortgelijk idee kwam in een andere stelling naar voren: één maal per week een radioprogramma in het Gronsvelds en over Gronsveld. Ook hierover werd zeer verschillend gedacht, al viel het oordeel gemiddeld negatiever uit dan over de suggestie van een Gronsveldse krant. Vaak vond men een radioprogramma wat veel van het goede, als men reeds ingestemd had met een krant. Tocht waren er van de andere kant ook mensen, die een radioprogramma meer zagen zitten dan een krant, omdat de genoemde problematiek van het lezen niet terzake doet bij het luisteren. Naargelang de leeftijd van de ondervraagden hoger lag, was men positiever over het idee van een radioprogramma.

"Het Gronsvelds is een beter dialect dan het Maastrichts, omdat het Maastrichts meer verhollandst is". In deze stelling waren twee aanvechtbare standpunten in het geding: is het waar dat het Maastrichts meer verhollandst is en zo ja, is het daardoor een slechter dialect? Bijna de helft van de ondervraagden achtte het Maastrichts gelijkwaardig aan het Gronsvelds. Elk dialect is op zijn manier uniek en bezit kenmerken, die het net zo goed of slecht maken als elk ander dialect, ongeacht de afstand tot het Nederlands. Anderen uit deze groep, die de stelling dus ook verwierpen, ontkenen dat het Gronsvelds minder verwaterd zou zijn onder

invloed van de Nederlandse taal en verklaarden op grond daarvan het Maastrichts gelijkwaardig aan het Gronsvelds. Ongeveer een derde van het geheel van de ondervraagden achtte het Maastrichts wél meer verwaterd en daarom een slechter dialect dan het Gronsvelds.

In de laatste stelling werd om een vooruitziende blik gevraagd: "Het Gronsvelds is over honderd jaar of daaromtrent uitgestorven, of niet?" Bijna een derde meende, dat het dialect dan wel verdwenen is. Sommigen voegden eraan toe, dat het wel veel sneller verdwenen zal zijn dan binnen een tijdsbestek van honderd jaar. Maar meer dan de helft achtte het vrijwel niet of helemaal niet denkbaar, dat het Gronsveldse dialect dan opgeslorpt is door omringende dialecten of/en het Nederlands. Opmerkelijk was de rol, die de stichting Grueles toebedeeld werd in de argumentatie van deze groep. Door Grueles zouden mensen uit Gronsveld en met name de jongeren bewust gemaakt worden van de problematiek van het kwijnende dialect.

In het algemeen mag zeker worden geconcludeerd dat de mensen in Gronsveld waarde hechten aan hun moedertaal, het eigen dialect en zich ermee verbonden weten. Uit de laatste stelling mogen we opmaken, dat een groot gedeelte ook nog vrij optimistisch is over de toekomst van het dialect.

Tot zover het eerste onderdeel van de enquête. De twee resterende onderdelen worden in het volgende Gruelesnummer behandeld. In het laatste werd de ondervraagden verzocht om Nederlandse zinnen zonder lang nadenken in het Gronsvelds te vertalen. De bedoeling was hier om na te gaan, in welke mate specifiek Gronsveldse woorden en uitdrukkingen nog gebruikt worden en waar de verschillen liggen tussen jongeren en ouderen. Het is wellicht aardig voor U om elkaar in de huiskamer op de proef te stellen. Daarom worden hier de Nederlandse zinnen al afgedrukt. In het volgende nummer kunt U de originele Gronsveldse woorden in de vertaling terugvinden.

1. Woensdagmiddag ben ik boodschappen gaan doen; ik heb nieuwe schoenen gekocht.
2. De hond lag in de schaduw te blaffen.
3. Ik heb aardbeien en een bosje seringgen meegebracht.
4. De auto gaat met een vaart door de bocht. Waar gaat die nu naar toe?
5. Wat is het mooi in het bos met die vlinders en lelietjes van Dalen.
6. Het begon te regenen. Zo'n bui had ik al lang niet meer meegemaakt.
7. Als ik me niet vergis, is de kip de mier op aan het eten.

Roger Daemen

Indien U een uitgebreidere uiteenzetting wenst met gedetailleerde informatie over de enquête kunt U zich wenden tot het secretariaat van Grueles, Rijksweg 92.

Streekmuseum

Werkruimte

De eerste bijeenkomst van de stichting Grueles vond plaats op 26 augustus 1980. Tijdens die vergadering werden voor wat betreft het streekmuseum de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Het verzamelen van oude voorwerpen die van waarde zijn of zullen worden.
- Het inrichten van een streekmuseum.

Verder was de vergadering van mening dat er moest worden uitgekeken naar een ruimte waarin de verzamelde voorwerpen

Dominikanenklooster, geschikt als expositieruimte.

zouden kunnen worden schoongemaakt, eventueel gerepareerd en opgeborgen, (geconserveerd).

In dit verband werd gedacht aan het voormalige Dominikanenklooster te Rijckholt.

Het verzoek aan de gemeente Gronsveld om in 't kloostercomplex onderdak voor het streekmuseum te creëren, werd positief ontvangen. Maar omdat een commissie nog bezig was met voorbereidend werk en de renovatie van het gebouw nog enige jaren zou duren, werd in oktober 1980 besloten ergens anders voorlopige huisvesting te zoeken.

IJverig werd begonnen met het verzamelen van oude voorwerpen en o.a. in een uitzending van de Regionale Omroep Zuid werd in het programma "Speulentere" een beroep op de luisteraars gedaan om "oude spullen" aan de stichting te schenken of in bruikleen af te staan.

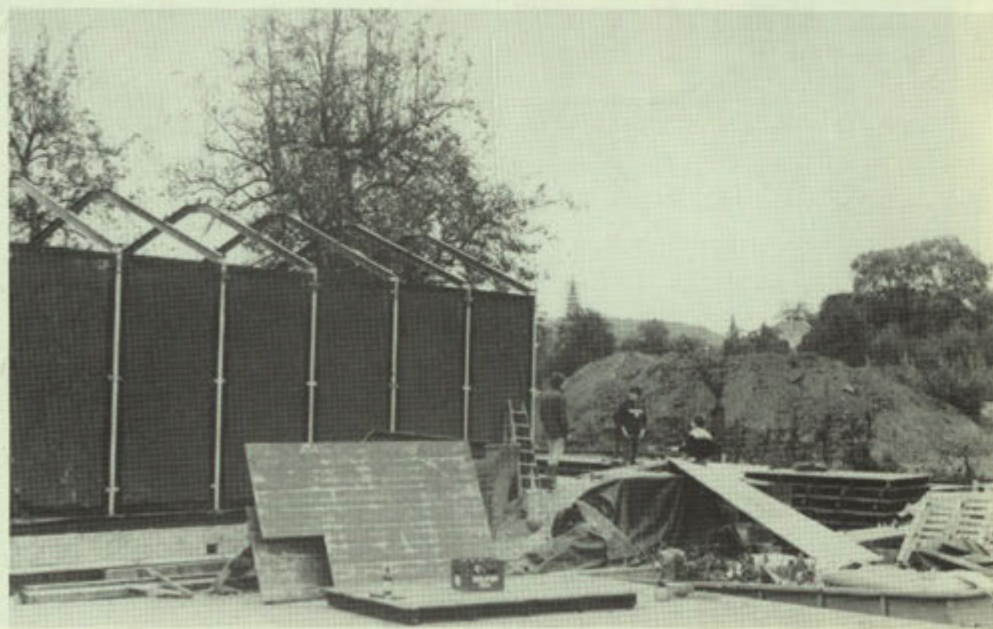
Als eerste opslagplaats werd een gedeelte van een loods gehuurd, die echter als werkruimte ongeschikt bleek.

Voorlopige opslagruimte streekmuseum

Funderingswerkzaamheden

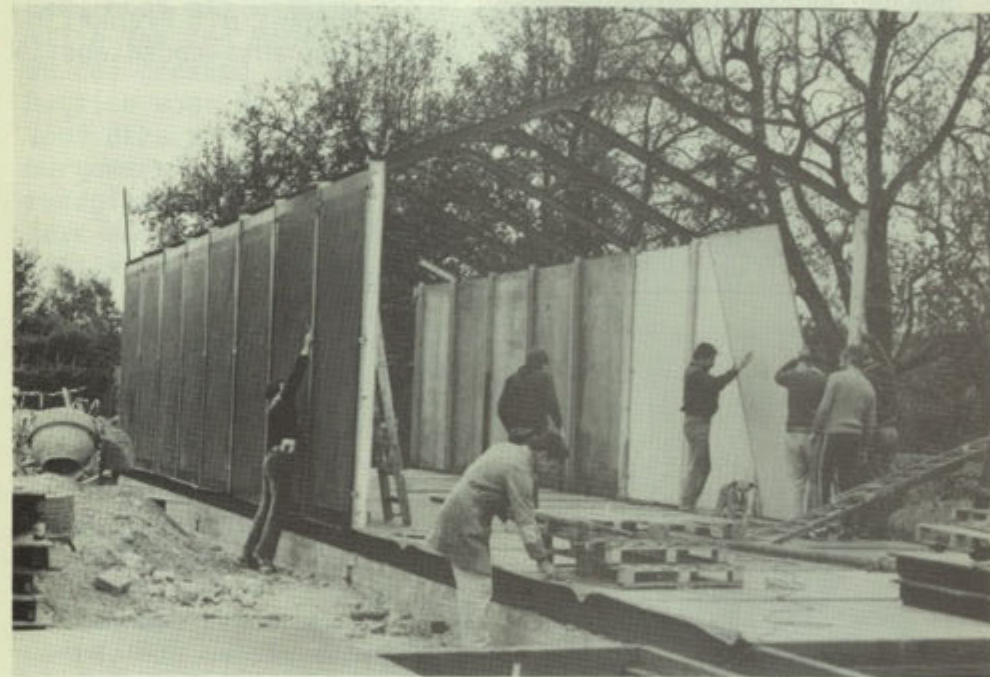

Bouwactiviteiten

Andere alternatieven zoals de inmiddels afgebroken oude blokhut werden zorgvuldig bekeken, maar bleken onhaalbaar. Uiteindelijk werd in november 1982, na een onderhoud met het inmiddels nieuwe gemeentebestuur van Eijsden, een houten semi-permanent gebouw gekocht van 32,5 meter lang en 5 meter breed.

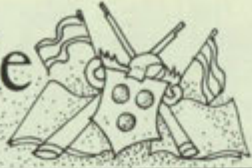
Na toestemming van de gemeente en de Provincie kon de loods geplaatst worden op het terrein van de gemeente aan de Oosterbroekweg te Gronsveld, naast de werkplaats van de dienst Openbare Werken.

Op 13 augustus 1983 werd met de bouwactiviteiten begonnen.

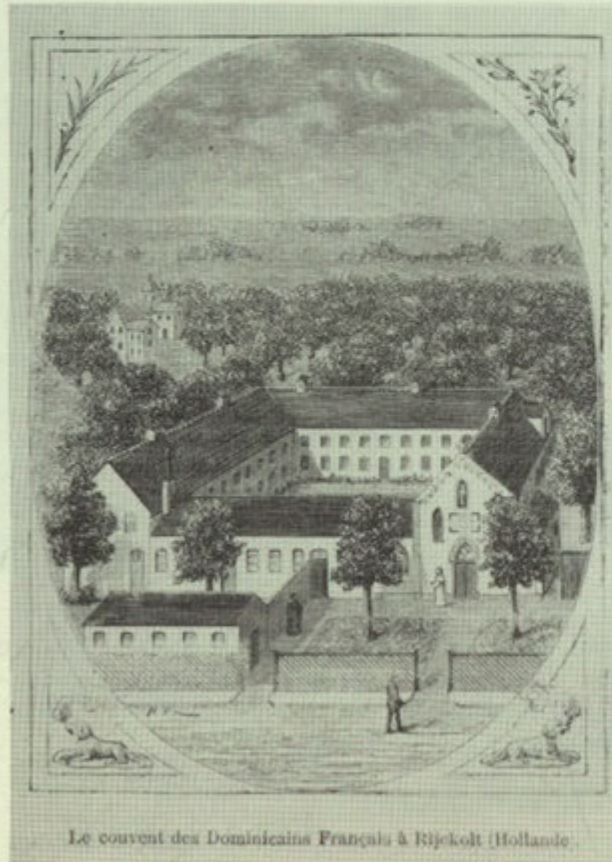
Na voltooiing, waarschijnlijk in januari 1984, zullen alle geschonken en in bruikleen afgestane voorwerpen verhuisd worden naar ons nieuwe onderkomen waar ze dan zo goed mogelijk geconserveerd zullen worden.

Piet Spronck
John v.d. Weerd

100 Jaar Dominikanenklooster

Op 4 augustus 1883 betrokken Franse Dominikanen hun nieuw gebouwde klooster in Rijckholt. Enkele jaren eerder waren ze (tegelijk met vele andere kloosterlingen) uit Frankrijk moeten vertrekken, omdat ze weigerden een anti-godsdienstige

Tekening uit 1884.
Let op de honden
links en rechts
beneden; Domini-canes
kan gelezen worden als
'honden van de Heer'.

ge verklaring te ondertekenen (de zgn. Maart-dekreten). Vanuit Lyon zochten zij hun toevlucht in Zwitserland. Maar ook hier moesten zij spoedig vertrekken vanwege de anti-klerikale stemming. De toenmalige provinciaal (de "baas" over de kloosters binnen een kerkprovincie), Pater Poton, ging toen op zoek naar een plaats in Zuid-Limburg, waar zich al meer Franse kloosterlingen gevestigd hadden, b.v. de Capucijnen in Breust. Zuid-Limburg had de voorkeur omdat dit stukje Nederland het dichtst bij Frankrijk lag en omdat de bisschop van Roermond er positief tegenover stond. Uit de verschillende mogelijkheden die Pater Poton bekeken had, koos hij Rijckholt. De Dominikanen kochten van de familie Van den Boorn uit Gronsveld een stuk grond 1 ha, 75 a, 90 ca) genaamd de Bongaerdsweide aan de grote weg Maastricht-Battice voor de prijs van f. 6000,--.

Voor deze verkoop werd eerst toestemming gevraagd aan de burgemeester van Rijckholt (Macheel Schrijnemaekers). Deze raadpleegde de inwoners. Zij gingen akkoord, mits het bij deze ene koop zou blijven. De inwoners redeneerden: als je iets verkoopt aan een klooster gaat het over "in de dode hand" en kan het niet meer vererven.

Enkele Dominikanen reisden eerder af om toezicht te houden op de bouw. Dit waren père Léon Sarrazin en broeder Arbogast Heinis, een Elzasser van geboorte die Duits sprak en daardoor als tolk kon dienen voor pater Léon.

Père Gilles Joskin vertelde, enkele weken voor zijn dood, dat hij van zijn vader had gehoord dat de eerste kennismaking tussen de vreemde kloosterlingen en de inwoners van Gronsveld en Rijckholt plaats vond in café Meijs bij het station. Moe en dorstig van de lange reis waren de geestelijken met het boemeltreintje uit Luik in Gronsveld gearriveerd. Hun eerste daad was toen de dorst lessen met een flinke pot bier.

Na hun aankomst logeerden de kloosterlingen in Gronsveld in het koetshuisje (remise) van Gautrier, waar naderhand "Graatsje" Doyen woonde (nu: Rijksweg 88). Gautrier was een uit Maastricht afkomstige rentenier en woonde tegenover de remise in "het huis van de Barones" (zie vorig nummer). De plaatselijke bevolking zal vreemd opgekeken hebben van de "Witte Paters". Niet zozeer vanwege de vreemde kleding, maar

eerder vanwege hun "rare" gewoontes. Zo mochten de Dominikanen geen vlees eten, maar wel vis. Zij kochten haringen (in Frankrijk niet zo bekend) en wisten niet hoe deze gegeten moesten worden. Veel Gronsveldenaren zullen dan ook wel met de ogen geknipperd hebben, toen zij hoorden dat de paters de haringen kookten.

Juni 1882 werd met de bouw gestart. Omdat in dat jaar de regen overvloedig viel, vorderde het bouwwerk maar langzaam.

CHAPELLE DES DOMINICAINS FRANÇAIS (PROV. DE LYON)
RYCKHOLT-GRANSVELD (LIMBOURG HOLLANDAIS)

Deze foto dateert van vóór 1921. In dit jaar nl. werd de kerk uitgebreid met de zijbeuken. De Dominikaan is waarschijnlijk broeder Arbogast Heinis.

Het werd een heel eenvoudig klooster, want de paters hoopten dat hun verblijf in het buitenland slechts van korte duur zou zijn. De binnenmuren werden niet bepleisterd, maar slechts gewit en de zoldering werd niet betimmerd. De kapel zag er, volgens getuigen uit die tijd, uit als een lege zaal van naakte baksteen en het altaar was van wit hout. Het gewelf in de kapel dateert van later (+ 1890). Het hele klooster moest verwarmd worden door 4 kachels, die, tot ergernis van de bewoners, zelfs met de hulp van "boven" niet wilden trekken.

De bouw van het klooster (inclusief de afwerking) kostte f. 28.504,38. Geen wonder als men bedenkt dat een metselaar 10 tot 15 cent per uur verdiende en een zandkruier f. 1,20 per dag.

Een dominikaan (Pater Damian) in Frans uniform

Toen het klooster gereed was, kon de hele kloostergemeenschap vanuit Zwitserland naar Rijckholt komen. De eerste prior (overste) van Rijckholt beschrijft in een brief de intocht van de Dominikanen als volgt: "We moesten besluiten in alle haast en met zeer geringe hulpmiddelen een klooster te bouwen. Binnen een jaar werd het bewoonbaar gemaakt. De inwoners van Rijckholt zijn uitstekende katholieken. Zij gaan op geregelde tijden tot de H. Communie en geen enkele ontbreekt zonder geldige reden in de Zondagsmis. De inwoners wilden bij onze komst een feest bereiden met muziek en vreugdeschoten. Met heel veel moeite hebben we dit kunnen tegengaan. Toen wij aan de grens van Rijckholt aankwamen stonden ons daar op te wachten: de gemeenteraad (de burgemeester was ons al een stuk eerder tegemoet gekomen) en tal van jongelieden, allen in zondagsgewaad. Tegenover de deur van het klooster stonden de kinderen, de vrouwen en de overige inwoners. Aller gelaat tekende de blijdschap en terwijl de stoet naderde werden herhaaldelijk juichkreten aangeheven door de menigte, welke eerbiedig neerknielde om de zegen van de prior te vragen".

De achterzijde van het klooster. De vleugel rechts is afgebroken en de bomen zijn beduidend dikker geworden.

In 1894 werd de priesteropleiding vanuit Rijckholt naar Amerika verplaatst (Rosary-Hill bij New York). Hierdoor verminderde het aantal kloosterlingen te Rijckholt sterk. Onder de priesterstudenten die naar Amerika gingen was ook een Rijckholtse jongeman, Jan Macheels, geboren op 13 mei 1872 als zoon van de zadelmaker Willem Macheels en Maria Gilissen. Hij overleed op 9 januari 1897 in Amerika op tragische wijze. (Over deze Jan Macheels wordt t.z.t. een artikel in Grueles gepubliceerd). Jan was niet de enige die Rijckholt niet meer terug zou zien. Op een der zeetochten kwamen drie paters, onder wie pater Cyprianus die bij vertrek uit Rijckholt prior was, om het leven. Hun boot de "Bourgogne" leed schipbreuk. Tijdens het zinken van de boot namen de paters heldhaftig deel aan de poging om nog passagiers te redden. Ze bleven als laatsten op de boot achter, zodat zij onder het zingen van het Salve Regina met boot en al in de golven verdwenen.

Na enkele jaren Amerika keerden de Dominikanen weer terug naar Frankrijk, waar het anti-klerikale klimaat verbeterd was. Maar dit duurde niet lang. In 1903 werden ze weer uit hun vaderland gezet zodat de kloostergemeenschap in Rijckholt weer groter werd. Als welkom bracht de harmonie van Gronsveld een serenade.

De Eerste Wereldoorlog eiste zijn tol onder de Rijckholtse kloosterlingen. Een pater en vijf broeders sneuvelden in de Franse wapenrok. Ter ere van hen werd op 29 januari 1922 op het kerkhof van Rijckholt een gedenkplaat onthuld. Deze plaat bevindt zich nu nog op het kerkhof.

In 1932 was de lucht in Frankrijk zo opgeklaard dat de Dominikanen voorgoed naar hun vaderland terugkeerden. Ter gelegenheid van hun afscheid verschenen er grote artikelen ("woorden van hulde en afscheid") in het Limbursch Dagblad, De Tijd en de Limburger Koerier. In deze artikelen werd de betekenis van de Franse Dominikanen voor Rijckholt en heel Zuid-Limburg belicht. Het klooster was een "centrum van godsvrucht en wetenschap". De minister-president van Nederland, Ruys de Beerenbrouck, schreef een persoonlijke dankbrief.

Zo zag het voorfront van het klooster er uit voordat de wasserij werd afgebroken (1958).

Waar het aanplakbord én de brievenbus hangen is nu de woning van de rector.

Omdat de Franse Dominikanen het klooster te Rijckholt niet wilden laten onderkomen bleven enkele kloosterlingen achter: Pater Donatus Loyens (uit Mesch), Pater Lambert Heunders (uit Maastricht), de twee Rijckholttenaren père Romualdus Gilissen en zijn broer broeder Gundisalvus en de Franse Pater Epiphanus Vernay.

Deze enkele mensen konden onmogelijk de ruime gebouwen onderhouden. Vandaar dat men herhaaldelijk geprobeerd heeft het klooster te verkopen. Dit lukte niet. Een welkome financiële steun kwam er doordat grote gedeelten van het klooster achtereenvolgens betrokken werden door een geëvacueerde schippersschool (in de oorlog), door gedemobiliseerde KNIL-soldaten met hun gezinnen en door Ambonezen (op een bepaald moment ruim 180).

In januari 1953 ging het klooster over naar de Nederlandse provincie van de Dominikanen. Pater L. Teeuwen werd de eerste overste. Onder zijn leiding vond de restauratie van de kerk plaats, waarbij de triomfboog die het uitzicht op het altaar belemmerde, verwijderd werd en het priesterkoor werd opgehoogd. In een huis-aan-huiscollecte haalde de overste

f. 1.700,- op voor deze restauratie. Andere acties om geld bij elkaar te krijgen waren een duiventoonstelling en een loterij.

11 maart 1956 werd de kloosterkerk een rectoraatskerk. Er was even strijd over de naam van het nieuwe rectoraat. Sommigen waren voor de naam St. Rombout (deze heilige kwam voor in het wapen van de baronnen van Rijckholt en bovendien is er nog de Romboutsweg), maar het bestuur van de Dominikanen ging hier niet mee akkoord en het werd "Rectoraat O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen". De eerste rector werd overste Pater Teeuwen (+), zijn assistent Pater Terstegen (+), en de eerste kerkmeesters C. Doumen (+), W. Bronckers (+), M. Doyen en M. Aarts (deze laatste is kerkmeester gebleven tot mei 1983).

Pater Teeuwen werd als rector opgevolgd door Père Gilles Joskin (+) en deze weer door Pater Brinkman.

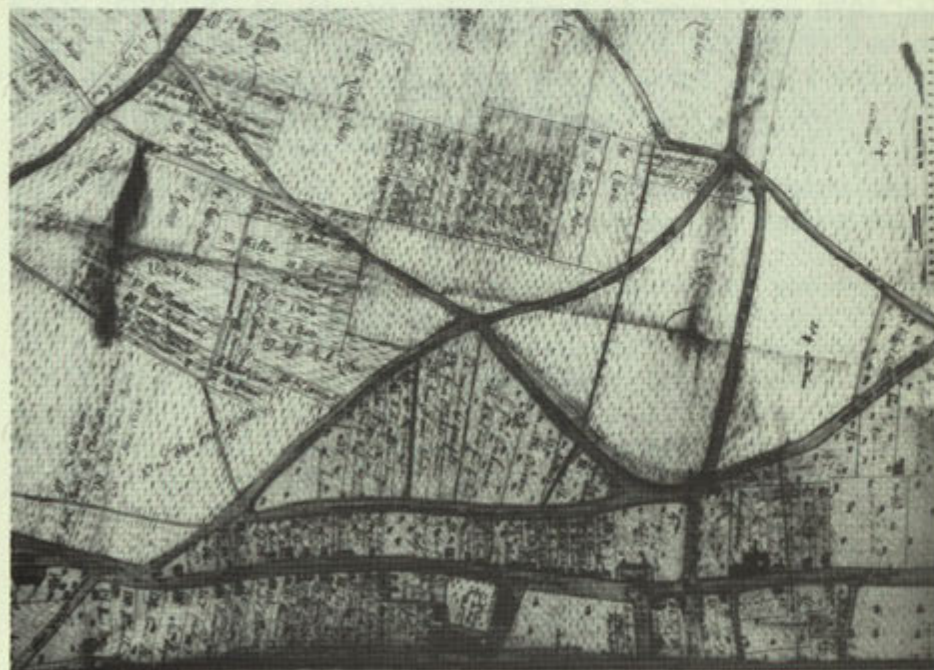
Eind 1979 verlieten de Dominikanen Rijckholt. De kerk bleef aan het rectoraat Rijckholt en de gemeente kocht het klooster. Een klein gedeelte van het klooster werd verbouwd tot woning voor de rector, dagkapel, sacristie en parochiezaaltje. De rest zal binnenkort afgebroken worden....

In het volgende nummer van Grueles zal op enkele punten wat dieper worden ingegaan.

Th. Pleunis
J. Purnot

De 'getskes' van Gronsveld en Rijckholt

Weet U waar ze liggen? Dorrebäonensvootpad, 't Haozegeürke, de Krûingelwëgskes of 't Tönsje. Nee, dan weet U vast wel waar 't Toesjoërsvootpad ligt. Oh, zelfs dat weet U niet te vinden. Toch zijn het wel degelijk openbare wegen in Gronsveld en Rijckholt. Ze zijn echter zo smal, of zo dichtgegroeid, dat ze haast het openbare karakter hebben verloren. De wegen en paadjes die wij in dit artikel onder de loupe willen nemen, zijn naar onze

Voorbeeld van een oude kaart met de verschillende wegen en paadjes.

mening mede karakterbepalend voor het landschap in Gronsveld en Rijckholt.

Hoe komt het dat in onze omgeving zoveel kleine veldwegen en paden te vinden zijn. Er zijn verschillende verklaringen te geven. Het Zuidlimburgse gebied is altijd erg versnipperd geweest. Er waren veel kleine percelen, die op de een of andere manier toch bereikbaar moesten zijn voor de boeren. Daartoe ontstonden vaak langs de af-rastering kleine paadjes. Werden ze weinig gebruikt, dan groeiden zij langzaam dicht, werden zij veel gebruikt, dan ontstonden er soms zelfs wegen. Dit hing vooral af van het feit of de weg gebruikt werd door karren. Bekijken we een kaart van Gronsveld van rond 1750 dan zien we een wirwar van wegen en paadjes.

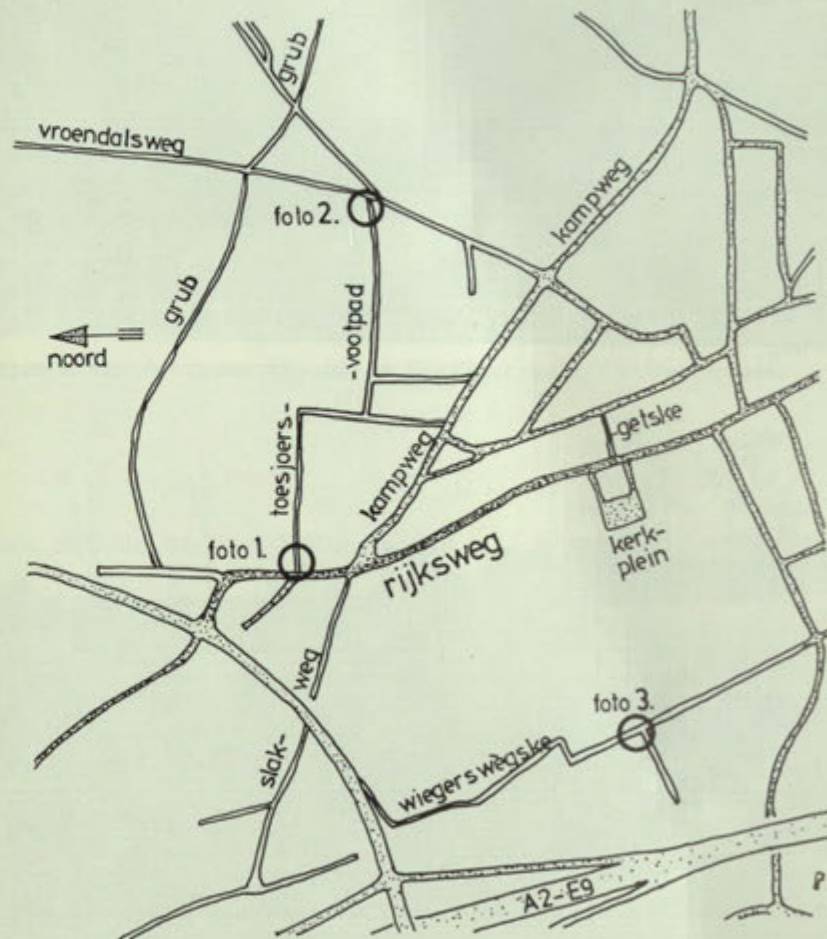

Tal van deze paadjes, vaak met prachtige benamingen (zie Groëselder Diksjenèr, pagina's 585 tot en met 600 onder Gronsveldse Toponiemen), hadden een belangrijke functie als hoofdverbinding naar omliggende dorpen. Dat deze paadjes toch vaak smal bleven kwam door de enorme erosie: hevige regenbuien maakten van de paadjes ware rivieren, die na opdroging smalle uitgeslepen dalen achterlieten. Tegenwoordig bestaan er nog heel wat van deze paadjes in Gronsveld en Rijckholt. Toch zijn er door woningbouw vele verdwenen. Bovendien is het gebied niet meer zo versnipperd als voorheen. Het merendeel van de grond behoort aan weinig eigenaren, zodat het recht van overpad niet meer zo'n grote rol speelt als vroeger. Ook de ruilverkaveling draagt hieraan een steentje bij, al probeert men in ons gebied het kleinschalige karakter te handhaven. Ook nu nog groeien vele paadjes dicht doordat ze weinig gebruikt worden. Wij van de sectie Dorp en Milieu vinden echter dat de paadjes die we nog over hebben, moeten blijven bestaan. Zij bieden ons een gelegenheid om het dorp van een

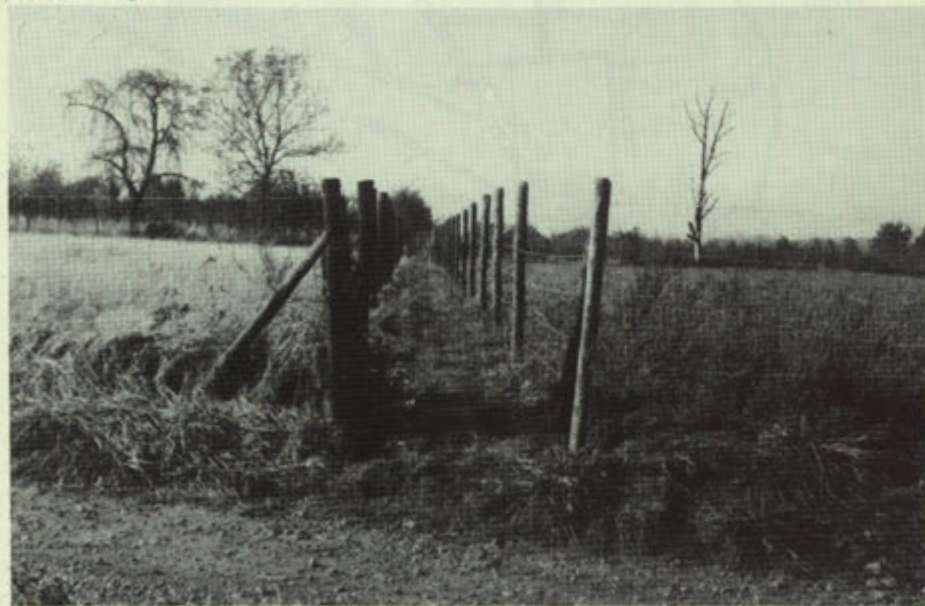
Voetpad onderlangs kasteel Gronsveld, genaamd 'Wiégerswègske' of 't Tönsje'.

andere kant te bezien. Zij dragen bij tot het kleinschalige van ons nog zo mooie landschap. Ook hebben deze paden met hun begroeiingen een duidelijke functie voor de natuur. Naast deze paadjes staan vaak heggen of andere begroeiingen, die voor de fauna in het gebied soms de enige schuilplaats of broedplaats zijn. Op afgebeelde kaartjes staan enkele paadjes aangegeven die openbaar zijn. Gaat U er gerust eens wandelen. U zult zien dat het best de moeite waard is.

'Ingang' van het 'Toesjoërsvoetpad' aan de Rijksweg tegenover de Trichterweg.

'Uitgang' van het 'Toesjoërsvoetpad' in het 'Vroendel'.

Voetpad achter het zustersklooster in Rijckholt, nabij 't Haozegëurke'.

Samen met de sectie Natuur gaan wij in de wintermaanden wandelen langs "alle" openbare paadjes in en om Gronsveld en Rijckholt.
Waar en wanneer leest U te zijner tijd in "Contactblad Binding".

Frans van de Weerdt

Inhoudsopgave 'Grueles' jaargang 3, 1983

Rubriek en artikel	afl.	blz.
DIALECT:		
D'n èivellige	1	12
Pool	1	13
D'n druge zoëmer vaan 1924	2	51
D'n awwen däög	3	83
Olm	3	84
Gronsveld in de ban van het Gronsvelds	4	133
DORP EN MILIEU:		
100 Jaar bolacasia's langs de Molenweg	1	38
"Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd"	2	72
Bestemmingsplan Hogeweg	3	93
De "getskes" in Gronsveld en Rijckholt	4	150
FOTO:		
Ken d'r hön nog		
- Kasj (Karel Waber)	1	26
- Zjang Aarts	2	61
- De barones	3	101
- Vëus Houben	4	119
School- en klassefoto's		
- Lagere school Gronsveld 1964 (=1967)	1	34
- Lagere school Gronsveld 1921	2	68
- Lagere school Gronsveld 1954-55	3	110
- Lagere school Gronsveld 1941	4	128
Rubriek oude foto's	1	33,36
Rubriek oude foto's	2	70,71
Rubriek oude foto's	3	109
Rubriek oude foto's	4	130

GEDICHTEN:

Wijjert	1	22
Midden ién de naach	2	80
D'n awwen däög	3	83
Olm	3	84

HISTORIE:

Rijckholt, eind 18e eeuw; het Las Vegas van deze contreien	1	3
Hoe Hendrik Dupuits in het jaar 1759 handtastelijk werd tegenover Anna Catharina Blonden	2	43
De instelling van een dag- en nachtwacht in het graafschap Gronsveld in de jaren 1786 en 1787	3	85
100 Jaar Dominicanenklooster	4	142

NATUUR:

De Wijjert	1	14
De Amerikanen uit het Savelsbos	1	23
Zjwëlberkes	2	54
Ontsierende toestanden rond de volkstuintjes te Rijckholt	2	59
Ekstervoer	3	90
De jager op groot wild	4	115

RECTIFICATIES:

Bij aflevering 1	2	42
Bij aflevering 2	3	112
Bij aflevering 3	4	160

REDACTIE:

Voorwoord	1	2
Voorwoord	2	42
Voorwoord	3	82
Voorwoord	4	114

STREEKMUSEUM:

Fotovraag en reacties	1	25
Oplossing fotovraag van aflevering 1	2	78
Eigenteelt	3	99
Werkruimte	4	138

VAN AAL EN NOG GET:

Eieren verven met rode uienschillen	1	37
"Humor" uit de oude doos	2	79
"Humor" uit de oude doos	4	156

'Humor' uit de oude doos

Daer waer eenen man half in het huys en half uyt het huys, hoe waer heer (hij) dan? Antwoort: Hey lag euver de deur.

Een root gat en een steenen hart en een groenen stard. Antwoort: Dat is een keers.

Daer ging eenen doode door den bosch en had somtijds eenen leventige op zijn schouder. Antwoort: Een en louskamp. (luizenkam).

Wat word geleerd naer zijne dood? Antwoort: Een varken op zich hollands.

Dar is een ding, het groet (groeit) en bloet (bloeit) in de bosch en doet de kinders krijten. Antwoort: Dat is een roye. (roede, twiggje).

Daer is een dinksken, niet grooter als een duytsche (duit) en het heeft meer frunselkes als een heere pruyksken. Antwoort: Dat is een votlook.

Plus il y en a, moins il pèse. Réponse: Les yeux d'un fromage de suisse.

Daer ging een ding euver de maesbrug met twee seyen en geen ruk. Antwoort: Dat is eenen wigel.

Dar is een ding, somtijds met ruytekes, somtijds met stripkens, het meeste paart (voor het grootste gedeelte) effen en frunselkens langs de kant en dan trekt het sich touw. Antwoort: Dat is eene muts.

Eenen vleeschlap en enen witten plak (doek) en daer komt vogtigheit uyt en ook somtijds waeter. Antwoort: Dat is eenen mensch die zijn neus uyt snouft,

Een plat ding met vijf sperren aen. Antwoort: Dat is een hand.

Van booven vleesch en van onder vleesch en in het midel een ivooren zeeg. Antwoort: Dat is eenen mond.

Wat is het middelste in het bet?. Antwoort: Dat is de lettre E.

Daer stond een manneken in een hout en sprak al even stoudt en niemant durfde hem antwoort geeven. Antwoort: Dat is eenen predicant op den prekstoel.

Daer waeren vier gebroeders die sich altijd naerliepen sonder sig te kunnen vangen. Antwoort: De vier vleugelen van een wintmoolen.

Een straet zonder steen, een karr zonder rayer en en eenen boom zonder blayer. Antwoort: Dat is een schiep op de maes.

Keyser Karel had eenen hond. Ig geef ug het woort al in den mond. Raed, hoe heet Keiser Karels hond? Antwoort: Hij heet "Raed"

Eenen arm zonder vinger, eenen mond zonder tand en een vot zonder look. Antwoort: Dat is een kan.

Daer is eenen bosch met van alderhand houd in en ik zal uwe twee soorten verbieden en dan zult gij geen een meer daer uyt haelen. Raed eens wat veur een soorten dat zijn? Antwoort: het krompt en het regt.

RECTIFICATIE (GRUELES, 3e jaargang, nummer 3)

Benedict = Benedic (blz.96,97)

Secretariaat:

Rijksweg 92, 6247 AK Gronsveld

04408-2880 / 04408-1575

Rabobank Gronsveld rek. nr. 11.75.15.000 / Postgiro 25 35 375

Postrekeningnr. van de bank 11.72.822 t.n.v. Stichting 'Grueles'

Abonnementsprijs f 17,50 per jaar, losse bummers f 5,00